

VLAST

INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ

Ročník 2

B R E Z E N 1974

Číslo 3

7. března 1850 se na jižní Moravě narodil velký učenec a politik, zakladatel Československé republiky, T. G. M A S A R Y K

Z V E M E V Á S N A V Ý R O Č N Í
S C H Ů Z I " V L Á S T I "

Proti častému schůzování máme každý odůvodněné výhrady. Nemálo k tomu napomohly i neblahé zkušenosti ze staré vlasti. Proto se raději zcházíme k příjemné zábavě, nebo ke zdravé vycházce do přírody.

Přesto je ale užitečné sejit se jednou za čas v širším kruhu a společně se poradit, nelze-li mnohé společné věci uspořádat rozumněji a nelze-li použít schopností a ochoty některého z nás lépe a účelněji.

Uvedenému cíli slouží výroční schůzka našich příznivců, která se uskuteční 29.3.1974 (viz org. zprávy). Čím více se nás sejde, tím více dobrých nápadů bude pro naše společné zájmy k dispozici. Tím spíše pak najdeme v našem vlasteneckém kroužku to, čím by se chtěl mnohý z nás zabývat a to, po čem každý z nás touží - ušlechtilou zábavu a poučení ve společnosti upřímných přátel.

Každý z nás si již připravuje pro naši největší schůzku v roce svá přání a návrhy. Možná, že právě jeho nápad nebo návrh se bude ostatním nejvíc zamlouvat a budou jej chtít uskutečnit.

Přejeme tedy naší nastávající výroční schůzce zdar!

» KRONIKA «

Z dějin československé menšiny ve Vídni ~

5. Pokračování

Spolek K o m e n s k ý - kulturní středisko
menšiny

Pokoušíme-li se zařadit českovídeňské spolky do stupnice, vyjadřující jejich přínos pro zachování národní svébytnosti a kulturní úrovně menšiny, musíme zařadit na místo první jednoznačně školský spolek "Komenský". Toto čestné místo zůstalo spolku do dnešních dnů a je respektováno celou menšinou. Jeho podpora je nepsaným zákonem všech českých organizací.

Historie "Komenského" je historií obětavého a hrdinského úsilí příslušníků naší menšiny o zachování české řeči a kulturní úrovně. Kolébkou spolku byl Československý dělnický spolek, založený 29.3.1868. Jeho první sídlo bylo v hostinci "U klíče" na Wiedner Hauptstrasse. Z jeho školského odboru vyšel popud k založení spolku, jehož plný název zněl: "Spolek ke zřizování a vydržování českých škol ve Vídni". Za tímto účelem pořádal spolek jak ve Vídni, tak i v českých zemích četné sbírky, které byly základním kapitálem na budování školských zařízení.

První stanovy, ještě německé, byly dolnorakouským místodržitelstvím schváleny dne 6.2.1872. Následovala žádost na školské úřady o předání jedné místnosti pro konání vzdělávacích přednášek pro množství českých učňů, působících ve Vídni. Vzhledem na to, že tato žádost byla dlouhou dobu stále bezvýsledná, zahájily se přednášky v místnostech "Lumíru" a později v dalších soukromých místnostech. Po zásadním zamítnutí žádosti o zřízení školy odborné s českým vyučovacím

jazykem se spolek zaměřil na zřízení soukromé školy národní. Bylo usneseno, že se škola zřídí v tom vídeňském okrese, ve kterém se přihlásí nejvíce dětí. Nejvíce dětí bylo přihlášené v okresech Margareten a Favoriten. V 10. okrese se podařilo najít vhodný pozemek na rohu Quellenstrasse a Leibnitzgasse a bylo v něm ihned se stavbou školní budovy.

První česká škola ve Vídni byla slavnostně otevřena 16. září 1883, trvalo tedy plných 10 let, než mohl spolek svůj základní záměr uskutečnit. Do prvé třídy obecné a do opatrovny se přihlásilo hned na poprvé asi 500 dětí, ale jejich umístění ve škole bylo nemožné. Do třech souběžných prvních tříd mohlo být přijato celkem 174 žáků a do opatrovny 167 dětí. Jednopatrová budova tedy již od počátku nevyhovovala, a proto bylo nutno rozhodnout o přistavění dalších dvou pater. Uvedená adaptace se dokončila roku 1885 a umožnilo se tím rozšíření vyučování nejprve o dalších 6 tříd pro 585 žáků a konečně po úplném dokončení v roce 1889 měla škola v 10. okrese celkem 7 tříd chlapeckých (368 žáků) a 7 tříd dívčích (732 žáků), tedy dohromady 741 dětí.

Milí krajané, procházíte-li někdy po Quellenstrasse ve Favoritech, zastavte se před budovou v čísle 72 a všimněte si českých nápisů a pamětní desky.

Teprve po 25ti letech existence první české školy a 35 let po vzniku spolku Komenský vznikla druhá česká obecná škola. bylo to v roce 1907 ve 3. okrese na Messenhausergasse č. 2. I tato škola byla hned od samého počátku přeplněna. Potřeba dalších škol byla dána, avšak úmysl otevřít další dvě školy v okresech 12 a 20 v roce 1909 vyvolal ve Vídni vlnu šovinistického štvání proti všemu českému. Nejen, že nebylo povoleno zřízení obou jmenovaných škol, ale rakouské úřady (starosta Lueger byl vyslovený nepřítel všeho českého) zavřely také trojtřídku ve 3. okrese a v roce 1910 i pokračovací školu pro učně v 10. okrese.

Pokračování příště

V Ý R O Č Í N A R O Z E N Í B E D Ř I C H A S M E T A N Y

Před 150ti lety, 2. března 1824, se Františku Smetanovi narodilo třinácté dítě a dostalo jméno Bedřich. Byl to hudebně mimořádně nadaný chlapec. Už jako čtyřletý hrával první housle v kvartetě a o rok později už měl první vystoupení na klavír na akademii v Lito-myšli. Hrál tenkrát klavírní úpravu overturey k "Ně-
č z Portici". V letech 1831-35 se rovněž učil zpěvu v Jindřichově Hradci a zpíval jako sopranista v kos-tele. Gymnasium studoval v Jindr. Hradci, v Jihlavě, Německém Brodě a v Praze, roku 1843 studia dokončil v Plzni. Na přímluvu bratrance prof. Smetany se však nestal úředníkem, jak si to přál jeho otec, ale věnoval se nadále studiu hudby, zvláště u Jos. Proksche, kam ho uvedla paní Anna Kolářová roku 1844, s jejíž dcerou Kateřinou se později oženil. Poněvadž ho otec na studiích nemohl vydržovat, vzal Smetana místo učitele hudby u hraběte Leopolda Thuna a vydělával tolik, že se zbavil finančních potíží na delší dobu. Do této doby spadá jeho velmi známá "Klavírní sonáta" (1846).

V bouřlivém roce 1848 složil také několik pochodů pro Studentskou legii a na základě mnoha silných zá-žitků složil "Slavnostní overтуру". V témže roce se také seznámil s tehdy již známým skladatelem Lizstem a později se stali přáteli a často se vzájemně navště-vovali. Lizst měl na Smetanovu tvorbu největší vliv a Celice si Smetany jako hudebního skladatele vážil. 1849 otevřel Smetana v Praze soukromou hudební školu a záhy se oženil. Měl z prvního manželství čtyři dcery, ale tři z nich již jako malé děti zemřely. Sedm let později se ujal vedení "Spolku pro klasickou hudbu v Göteborgu". Jeho ženě však drsné podnebí Švédska nes-loužilo a zemřela na zpáteční cestě do vlasti v Dráž-danech. O rok později se Smetana znovu oženil s Bar-borou Ferdinandiovou a narodily se jim opět dvě dcery. Vrátil se 1861 zpět do Prahy, studoval Smetana lidové písně, které se později staly podkladem k operám "Pro

daná nevěsta" a "Libuše" a k synfonické básni "Vald-
štýnův tábor". V Praze se také poznal se skladatelem
Pavlem Křížkovským a se svým pozdějším libretistou
Karlem Sabinou. Z jejich první spolupráce vznikli
"Braniboři v Čechách". Krátce na to byla rovněž uve-
dena "Prodaná nevěsta". Roku 1866 se stal Smetana
prvním kapelníkem Prozatímního divadla. V této do-
bě složil "Dalibora", libretistou byl Jos. Wenzing,
ale uznání veřejnosti se této operě dostalo až po
umělcově smrti. 1871-72 napsal Smetana "Libuši", lib-
retista byl opět Jos. Wenzing, později složil také
"Dvě vdovy", a to v době, kdy dostoupily vrcholu bo-
je mezi jeho příznivci a odpůrci. Smetana to těžce
nesl, jeho nervová soustava byla tak narušena, že v
létě 1874 ohluchl na pravé ucho a 20. října téhož
roku ohluchl úplně. Bylo mu padesát, byl na vrcholu
své tvorby a v plné dokonalosti svého umění.

Po několika neúspěšných pokusech léčení opouští
Smetana Prahu a stěhuje se do Jabkenic u Mladé Boles-
lavi ke své dceři Žofii. Z nekonečných krás okolí a
láskyplné péče rodiny načerpal nové síly, takže pozdě-
ji dokonce nesl svou hluchotu s humorem. Vrátil se
opět k hudbě a dokončil "Vyšehrad", následovala "Vlta-
va", "Šárka", "Z českých luhů a hájů". Po třech letech
doplnil tuto řadu o "Tábor" a "Blaník". A tak vzniklo
jedno z jeho nejkrásnějších a ve světě nejznámějších
děl - "Má vlast". Z jeho dalších známých děl uvádíme
"České tance" (1877-79), "Z domoviny" (1880). V roce
1876 složil Smetana "Hubičku", libretistkou byla Eliš-
ka Krásnohorská a v letech 1877-78 "Tajemství" s touž
libretistkou. Nejšťastnějším okamžikem Smetanova života
však bylo uvedení jeho opery "Libuše" při slavnostním
otevření Českého národního divadla 11. června 1881 v
Praze. V posledním období života (1881-84) složil ješ-
tě "Čertovu stěnu", jeho posledním dílem je zpěvohra
"Viola", opět na slova El. Krásnohorské. Jeho poslední
skladba je však už těžce poznamenána duševní chorobou.

Poslední dny prožil Smetana v pražském ústavu pro
choromyslné a 12.5.1884 zde zakončil život bohatý na
veliké činy umělecké i na veliká utrpení. Byl slavně
pohřben 15. května na Vyšehradě.

PŘÍBĚH JEDNOHO VĚDCE ANEB "KOŽKAŘ" DOC. DR. ING.
KAREL KRÍŽ

Historika, kterou si můžete v našem časopise přečíst na pokračování, je pravdivá a patří k normálním příběhům života v Československu.

Hlavním hrdinou je docent doktor inženýr Karel Kríž, kandidát věd z Brna, jehož vědeckou dráhu zakončily pracovní prověrky po roce 1968. Jednak proto, že je bratrem známého spisovatele Ivana Kríže, jednak, a to především, z toho důvodu, že jeho odpověď na onu kardinální otázku prověřovací komise, co si myslí o událostech srpna 1968, dopadla krajně neuspokojivě. A tak si musel docent hledat zaměstnání mimo sféru intelektuální, ale ani to nebylo jednoduché. Nakonec objevil přece jenom jednu možnost. Mohl se stát kožkařem, sběratelem králičích kůží.

Tak důležité zaměstnání samozřejmě není v Československu přenecháno soukromé iniciativě. Všichni kožkaři musí pracovat pro monopolní státní podnik "Karakoška - Trutnov". A jsou odpovídajícím způsobem odměněni: 0,30 Kčs za kůži. To tedy není zvláště atraktivní, ale náš nový kožkař si nezoufal. Existují přece takové možnosti, jako: zvýšení obratu, racionalisace, kooperace. Brzo našel také spolupracovníky: cikánský klan, který nebyl proti tomu cestovat sem a tam a při tom ještě vydělat pár korun. Rozdělili si oblasti na jižní Moravě, všechny obce byly vyrozuměny, komunální tisk zveřejňoval zprávy o termínech sbírky a způsobu preparace králičích kůží. Obchod tedy začal běžet. V některých místech vznikly ale mrzutosti s místními úřady, které přes svůj vy-

soký stupeň socialistického uvědomění trpí na staré předsudky a cikánů si příliš neváží. Ale i zde našel náš docent východisko. Přivedl cikánského předáka k tomu, že se jeho klan přejmenoval na "brigádu socialistické práce".

Jednoho dne přišlo překvapující pozvání. Cikánšký předák měl mluvit při krajské konferenci "brigád socialistické práce" o perspektivách tohoto hnutí mezi cikány. Vlastně - žádný problém, docent přece dokáže napsat hezkou řeč ... Ne, tak jednoduché to nebylo, poněvadž čtení patřilo k dosud nevyřízeným úkolům brigády. Naproti tomu jsou cikáni, jak je známo, přírodní talenty a mají znamenitou paměť. Dopadlo to tedy ještě lépe! Vedoucí brigády se naučil svou řeč nazpaměť a přednesl ji s plným pathosem. Byl to pro konferenci velký zážitek a také tisk o tom referoval s nadšením.

Nyní už šlo všechno báječně! Docent dokonce zařadil do svého plánu písně zpívané Karlem Gotem a dalšími pop-zpěváky, byly proloženy reklamními texty o užitečnosti králíčích kůží a znamenité kvalitě králíčího masa. Ve všech obcích vysílaly místní rozhlas tyto zábavné programy a výsledky byly brzo zřejmé. Králíci se náhle chovali a vyvražďovali ve velkých množstvích, "Karakoška" byla poprvé dostatečně zásobena znamenitým materiálem a zřetelně překročila pracovní plán. Její ředitel a další vedoucí dostali dobré premie. A dr. Kříž nikterak neodpočíval na vavřínech. Jako vyvrcholení své akce navrhl plakát s obrazem králíka s propagačním textem. Plakáty byly rozšířeny až do nejmenších obcí.

pokračování příště

přečetli jsme pro vás

VÍDEŇ SE STALA LÁZEŇSKÝM MĚSTEM

Od pondělka, 11. března tohoto roku lze hlavní město Rakouska považovat za význačné lázeňské místo. Ve Vídni X - Oberlaa zahájilo provoz nové lázeňské středisko, které se má vyrovnat dokonce světoznámým Piešťanům.

Tepelné zřídlo v Oberlaa má hodinový výkon až 120m³, voda má teplotu 53,5°C. V každém litru vody je 3600 miligramů rozpuštěných minerálních solí a 58.3 miligramů síry.

V kronice se uvádí, že léčebné zřídlo je známé již z 18. století, později ale upadlo v zapomenutí. V letech třicátých narazila soukromá firma, hledající naftu, v hloubce 364 m opět na tento termální pramen. Nevěnovala mu však pozornost a znovu jej zasypala. Po druhé světové válce se o sirný pramen začalo zajímat město Vídeň a začalo s výzkumnými vrty. V roce 1965 se narazilo v hloubce 418m na vydatné zřídlo, jehož výsocy léčebné účinky potvrdily chemické rozборы. Pramen byl podchycen a od roku 1969 je využíván v provisorní budově k vodoléčbě.

Toto provisorium je nyní odstraněno a provoz se přesunul do moderních zdravotních zařízení, postavených na jižním svahu nového parku, vzniklého na Laaer Bergu.

Lze doufat, že nové koupele přispějí k další slávě našeho města.

skautský koutek

Aquila

Nováčkovská zkouška (6)

Minule jsme si, milí bratři a sestry, slíbili, že si pohovoříme o znalostech, které musí nováček prokázat při nováčkovské zkoušce z "oboru" OBČANSTVÍ.

Naši skauti a skautky v exilu by měli znát kromě československé státní hymny, státního znaku a vlajky též hymnu a vlajku své hostitelské země.

Pokud se týče státní hymny, poproste tatínka nebo maminku, ať vás ji naučí zpívat celou, protože by bylo ostudou každého, kdyby ji neuměl zpívat. Pamatujme si, že při zpěvu hymny (ne, když ji slyšíme hrát v rádiu nebo v televizi) stojíme v pozoru s obnaženou hlavou, pokud jsme ve skautském kroji, tak klobouk nebo čapku nesnímáme, nýbrž zdřavíme skautským pozdravem.

Českou hymnu "Kde domov můj" složil František Š k r o u p, slova napsal Josef Kajetán T, y l. Skladatelem slovenské hymny "Nad tatrú sa blýská" je Jank M a t ú š k a.

Československá vlajka:

skládá se z barvy bílé, červené a modrého klínu. Vlajka má předepsaný poměr délky k šířce 3:2, modrý klín zasahuje do poloviny. Je-li vlajka vyvěšena vodorovně, je bílý pruh nahoře. Je-li vlajka umístěna na stěně, je modrý klín od diváka vlevo. Je-li vlajka zavěšena svisle, je bílý pruh od diváka vlevo.

Státní vlajky se nesmí používat jako podklad jakéhokoliv nápisu nebo odznaku.

Československá trikolora:

je rozdělena na tři stejně široké, vodorovné pruhy. Po-

řadí barev od shora: bílá, červená, modrá. Musíte si dávat pozor, abyste si nespletli naši trikoloru s trikolorou jiných států, které ve svých trikolorách používají také červenou, bílou a modrou barvu, ale v jiném pořadí.

Státní vlajka se vyvěšuje pouze při významných událostech, nebo státních svátcích. Každý občan ji má v náležitě úctě, nesmí být roztrhána pomačkána, nebo umazána. Nesmí také ležet na zemi nebo na nevhodném místě, které by její úctu znevažovalo. V každém takovém případě se musí každý skaut vlajky zastat a nedostatky napravit, popřípadě je vytknout tomu, kdo je za vlajku zodpovědný. Je-li vlajka udělána v jiném poměru než 3:2 a je-li upevněna na žerdi, nazývá se toto uspořádání prapor a platí pro něj stejná úcta jako pro vlajku.

Státní znak:

V době naší svobody byl náš státní znak, který je dalším symbolem našeho státu, v provedení: Dvojocasý lev připravený ke skoku, umístěný v polištítě, jehož podklad tvořily symboly všech zemí, ze kterých se skládá naše republika. Lev - Čechy, slov. kříž - Slovensko, moravská orlice - Morava, slezská orlice - Slezsko a stojící medvěd - Podkarpatská Rus. Nynější nesvobodný režim upravil znak na stojícího lva, na jehož prsou je štít se slovenským křížem. Státní znak je umístován tam, kde by vlajka nevynikla. Také vlajka presidenta republiky (Presidentská standarta) je utvořena ze státního znaku, který je na bílém podkladě a je lemován plameny (trojúhelníky) v červené a modré barvě. Tato vlajka je vztyčena na hradě, když je president republiky přítomen.

V dobách naší svobody byl náš znak ve dvojitě provedení, a to malý státní znak a velký státní znak. Nyní je znak pouze jeden.

Chcete-li znak dobře poznat, poproste rodiče, aby vám obstarali mince z doby první republiky, i mince z poslední doby. Zde si můžete rozdíl a provedení znaků podrobně ověřit. (Položíš-li na minci bílý papír a měkkou tužkou na něj nanášíš tuhu, objeví se ti celý znak na papíře.)

ORGANIZAČNÍ ZPRÁVY

Program klubu: březen-duben 1974

29.3.	pátek	Výroční schůze	Zlatá Praha 19 ⁰⁰
3.4.		Redakční rada	Zlatá Praha 19 ⁰⁰
10.4.		Ustavující schůze výboru	Zlatá Praha 19 ³⁰
17.4.		Klub	Zlatá Praha 20 ⁰⁰
27.4.		<u>VEPŘOVÉ HODY</u>	

s hudbou, začátek 19⁰⁰, pořádané
v restauraci "C o u r m e t", Wien 5,
Ramperstorffgasse 47. Ceny krajanské,
návštěva každého srdečně vítána, můžete
také vyhrát pěkné ceny v tombole!

Výlety v dubnu:

- 31.3. Vöslauer Hütte - buď Meindling- nádraží,
odjezd vlaku 8³⁰
nebo sraz 9¹⁵ nádraží
Vöslau
- 21.4. Hoher Mandling - sraz 8⁰⁰ nádraží Ortsman,
jede se auty!

Přihláška k odběru časopisu VLAST
Členský příspěvek öS 50.-

Jméno: _____

Místo: _____

Datum: _____

Podpis: _____

Mesíčně vydává:
kulturní organizace

VLAST

Řídí redakční rada

Adresa:

VLAST, Postfach 39

A-1061 Wien